

Huml, Václav

**Archeologický výzkum v areálu bývalé osady Újezd v Praze 1, Malé
Straně : (Předběžná zpráva o výzkumu ve dvoře čp. 425-III)**

Archaeologia historica. 1989, vol. 14, iss. [1], pp. 109-122

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/139828>

Access Date: 08. 11. 2024

Version: 20241108

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Archeologický výzkum v areálu bývalé osady Újezd v Praze 1, Malé Straně

(Předběžná zpráva o výzkumu ve dvoře čp. 425-III)

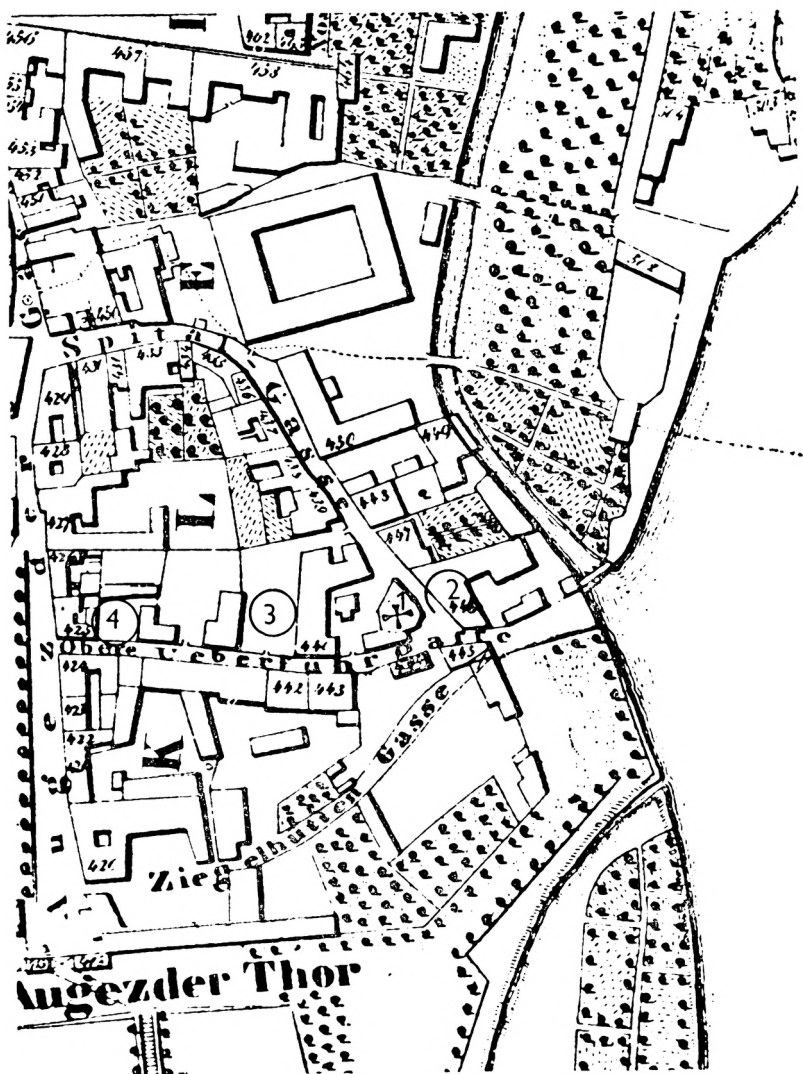
VÁCLAV HUML

Na jižním okraji Malé Strany je do prostoru ohraničeného na západě Petřínem a na východě Čertovkou lokalizována severní část býv. osady Újezd (Hlavsa, Vančura 1983, 22), jejíž existenci dodnes připomíná kostel sv. Jana Křtitele na Prádle (obr. 1). Kostel s obdélníkovou lodí a polygonálním závěrem, pocházejí z doby před polovinou 13. století (Merhautová 1971, 249), měl staršího předchůdce, který je zmiňován již k r. 1142 (FRB II, 235 sq.).

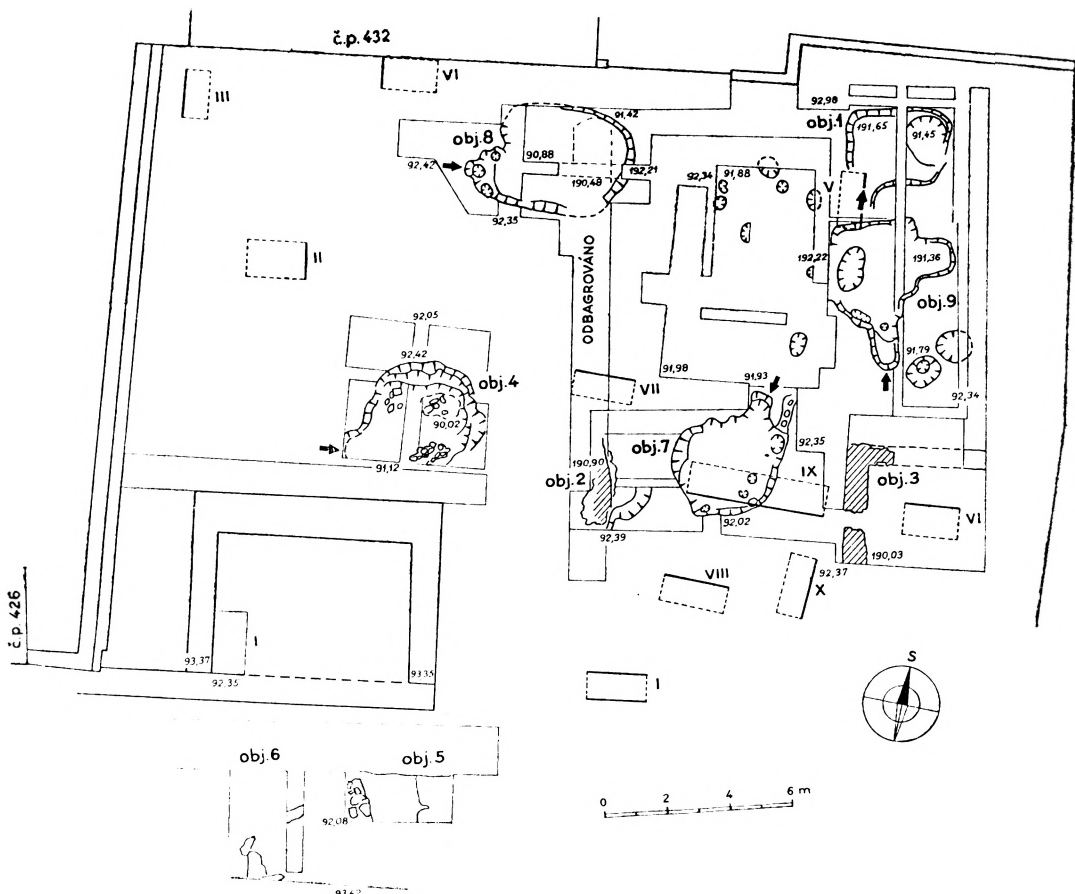
Archeologické práce na Újezdě začaly již v r. 1938, kdy Ivan Borkovský prozkoumal vnitřek kostela a přilehlý prostor nádvoří. Výzkumem bylo odkryto 85 kostrových hrobů ze 16.—18. stol. a smetištní jáma, datovaná keramikou (dnes neznámou) a denáry Vratislava II. (1061 až 1091) do 11. stol. (Borkovský 1938, nepublikovaný výzkum). Spolehlivé doklady k sídlištní situaci z 12.—1. poloviny 13. století přinesl až výzkum Muzea hlavního města Prahy, který se konal v roce 1968 ve Všehrdově ulici (parcela č. 321) a v parčíku Besední ulice (Huml 1970; 1977, 77 sq.). Další archeologické práce v této oblasti byly realizovány až v letech 1985—1987, a to v souvislosti se stavbou ubytoven ÚV Svazarmu ve dvoře čp. 425-III na Újezdě (obr. 2). V první etapě výzkumu bylo na ploše dvora, zvětšeného o pozemek na němž stávalo severní křídlo čp. 425, bylo pracovníky Muzea hlav. města Prahy vyhloubeno 10 předstihových sond [I—X], které podaly informaci o hloubce podloží a úrovni sídlištního horizontu ze 13. stol. Rostlé podloží, zachycené na západní straně v hloubce 2 m (Kóta 192,00 m n. m.), dosáhlo na východní straně hloubky 2,5 m. Jejich výškový rozdíl způsobily hlinitopísčité náplavy obsahující ssutě břidlice, pískovců a opuky, pocházející ze svahů z nedalekého vrchu Petřína. V západní části se na podloží objevila vrstva tmavě šedého jílu s drobnými kaménky, která tvořila někdejší ornou půdu (kóta 192, 50 až 192, 70 m n. m.). Ve východní části byl půdní horizont odstraněn v souvislosti se zakládáním staveb. Jeho místo zaujaly sídlištní vrstvy tvořené šedou hlínou a kusy opuky s obsahem keramiky z 1. pol. 13. stol. Sídlištní objekty byly též překryty sterilní vrstvou jílu a směrem k povrchu závažkami ze 16.—18. stol. (kóta 193,00 — 194,00; obr. 3a, b)

Další postup archeologických prací byl určen jak výškovou úrovní středověké sídlištní vrstvy, tak i časovými limity, vyplývajícími z harmonogramu stavebních prací. Z časových důvodů bylo se stavbou dohodnuto snížit povrch dvora na úroveň vrstev obsahujících zlomky keramiky s vnitřní polevou. Současně bylo rozhodnuto, aby napříč dvorem byly vyhloubeny dvě dvojice bagrovaných rýh, a to ve směru V-Z a S-J. Díky jim jsme zachytili 10 sídlištních objektů, které jsme postupně zkoumali v ploše. Celkem se podařilo odkrýt pět zemnic (obj. 4, 6, 7, 8 a 9), dva výrobní objekty (obj. 1 a 2) a několik zahluobených jam. Kromě nich bylo na jz. straně dvora nalezeno kamenné základové zdivo domu (obj. 3; obr. 2).

Zemnice o rozměrech 2,9×2,8 m (obj. 9) až 3,5×4,3 m (obj. 7 a 8) měly vchod na jižní (obj. 1 a 9), západní (obj. 4 a 8) a severní straně (obj. 7). U zbývajících staveb byla vstupní část narušena bagrováním. Rozdílná byla i konstrukce jednotlivých vstupů. Vedle úzkého koridoru, ohraničeného u obj. 8 dvojicí kúlů nebo několika kúly (obj. 7), objevuje se u obj. 9 vchod se stupňovitou rampou, kterou na západě ohraničovala kúlová jamka a na východě kamenná plenta (obr. 8). Přístup do obj. 1, který bezprostředně souvisel s jižně ležící polozemnicí (obj. 9), měl podobu úzkého žlabu. Propojení obou staveb naznačuje, že obě části vytvářely jeden celek. Domnívám se, že zemnice (obj. 9) měla funkci provozní, zatímco obj. 1 byl jejím výrobním zařízením.

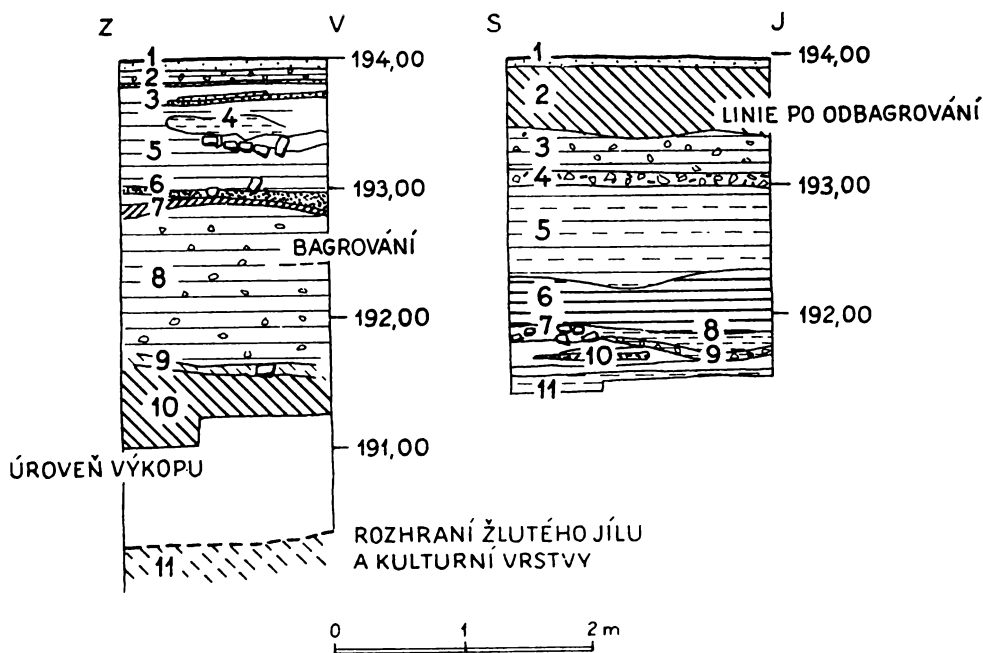
Obr. 1. Praha 1, Malá Strana – zástavba v okolí kostela sv. Jana Křtitele na Prádle – situace podle Jüttnerova plánu z r. 1813. 1 – kostel, výzkum v r. 1938, 2 – parcel. č. 321, výzkum v r. 1968, 3 – Besední ulice, parčík, 4 – čp. 425 – výzkum v letech 1985–1987. Foto Fr. Fokt.

Obr. 2. Praha 1, Malá Strana – situace výzkumu ve dvoře čp. 425-III (I-X – sondy z r. 1985; objekty 1–10 z let 1986–87). Zaměřil: J. Mourek (PSSPOP), překreslil: Št. Novák.

Stavební konstrukci zemnic naznačovaly kulové jamky umístěné v rozích objektů a podél vstupů. Kromě dřevěných kůlů bylo v zemnicích použito kamene, který je doložen v obj. 4 a obj. 9. Uvnitř zahloubených staveb byla podlaha z udusaného červeně zbarveného jílu. Na podlaže (kóta 190,02 m n. m. až 191,43 m n. m.) byla někde umístěna ohniště, zahloubená do podloží (obj. 1, 2 a 9). Do skupiny zemnic též náležel obj. 4 o celkovém $\varnothing$ 2,8 m a hl. 115 cm (obr. 7). Jeho mísovité dno zapuštěné do petřinských ssutí bylo na obvodu lemováno plochými kameny, kladenými na jíl. Náznak vstupu byl zachycen v podobě stupně na jeho západní straně.

Zvláštní konstrukcí se vyznačovaly obj. 1 a obj. 2. Objekt 1 (300×260 cm) měl obvodovou stěnu tvořenou z nasypané hlíny o výšce 30 cm. Na vnitřní straně ji pokrývala vypálená mazanice, která byla zachycena i na dně. V severovýchodním rohu objektu bylo v zásypu kotlovité jámy o $\varnothing$ 160 cm ohniště. Ze zásypu jámy a ohniště byly vyzdvíženy zlomky keramiky, které patřily ke stejnému časovému horizontu (obj. 5). — Objekt 2 o délce 3,2 m byl zemnicí, jejíž východní stranu tvořila zídka z opukových ploten na jíl o dochované výš-

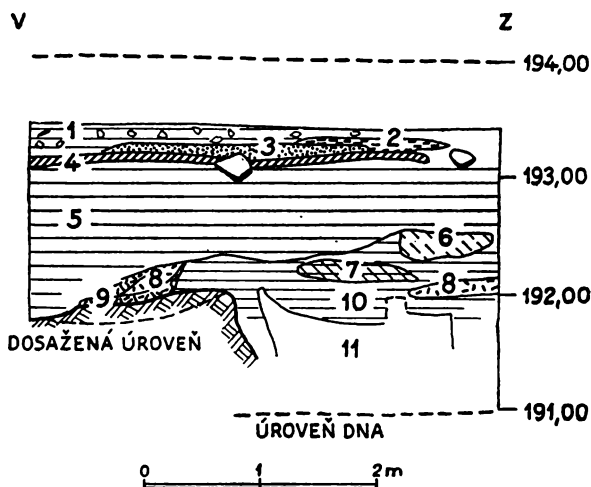
Obr. 3a. Sonda IV (řez V-Z). 1 – betonový povrch dvorku, 2 – hnědá hlína s kaménky, 3 – písek oranžové barvy, 4 – šedožlutý písek, 5 světle šedý písek, 6 – tmavě šedý dusaný písek, 7 – hnědá hlinitá, 8 – světlé hnědý jíl, 9 – opukové kameny, 10 – hnědá hlína s kusy opuky, uhlíky, kusy vápna a písek, 11 – cihly s vápnem, 12 – spálená černá vrstva s uhlíky, 13 – hnědý jíl s opukou, uhlíky a nálezy keramiky z 2. pol. 15.–16. stol., 14 – světlé hnědožlutý jíl, 15 – tmavě šedý jíl s uhlíky a zlomky keramiky 13. stol. (výplň pocházející z obj. 3), 16 – žlutý mastný jíl.

Obr. 3b. Sonda V (řez S-J). 1 – beton, 2 – tmavě šedá hlína, 3 – hnědá hlína s uhlíky, zlomky opuky, štěrků a cihlami, 4 – zlomky opuky, cihel, malty, drobných uhlíků a části polévané keramiky, 5 – hnědá hlína s jílem, opukou a kusy cihel, zvířecí kosti a uhlíky, 6 – tmavě hnědý jíl, 9 – hnědý jíl s opukovými zlomky, 10 – rezavě hnědý popel, 11 – tmavě šedá hlína s uhlíky, 12 – hnědý mazlavý jíl s hlínkou, 13 – světlé hnědý jíl. Kreslil: V. Huml, St. Novák.

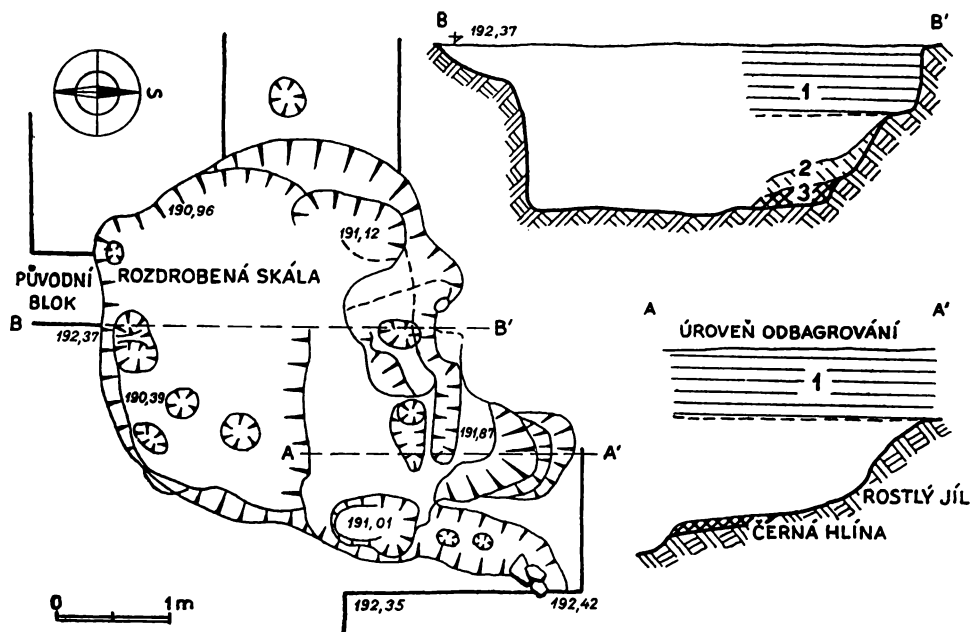
ce 100 cm. Na její jižní straně bylo uvnitř objektu zahroubené ohniště, obložené kameny diabasu. Kromě zemnic byly výzkumem zjištěny četné zásobní jámy. Jámy kotlovitého tvaru o $\varnothing$ 100 až 120 cm ležely jižně od objektu 9 a objevovaly se na severní a jižní straně obj. 2 (obr. 8, b; řez BB', CC', DD', EE').

Zbytky kamenných staveb se dochovaly na jihovýchodní straně dvora, kde bylo odkryto zděné nároží o dochované délce 4,5 m. Výzkum jižním směrem nemohl být z technických důvodů realizován, ale bude probíhat při stavbě. Podle nálezů keramických zlomků je zdivo datováno do konce 13.–14. stol. (obr. 10:15, 19; obr. 11:1, 15; obr. 12:1, 4, 9, 10, 11 a 16). Podobně základové zdivo o rozměrech 8×6,7 m bylo zachyceno na severozápadní straně dvora. Stavba obdélníkového půdorysu byla postavena z opukových kamenů na bílou vápnitou maltu. Její základy o šířce 100 cm se dochovaly do výšky 100 cm (obr. 1).

Z výplně zemnic, zásobních jam a nejstarších sídlištních vrstev bylo zdviženo větší množství keramických zlomků (obr. 9–11). Podle předběžného zpracování střepe nádob obsahoval polohrubé ostřivo. Režný povrch šedé až šedookrové barvy zdobily rýžky, žlábková a rýžková šroubovice, vrypy, žlábky a další kombinace výzdobných prvků. Dna nádob s přilehlými stěnami dokládají techniku vsazování a obtáčení. Okraje jsou zastoupeny jednoduchými, nízko

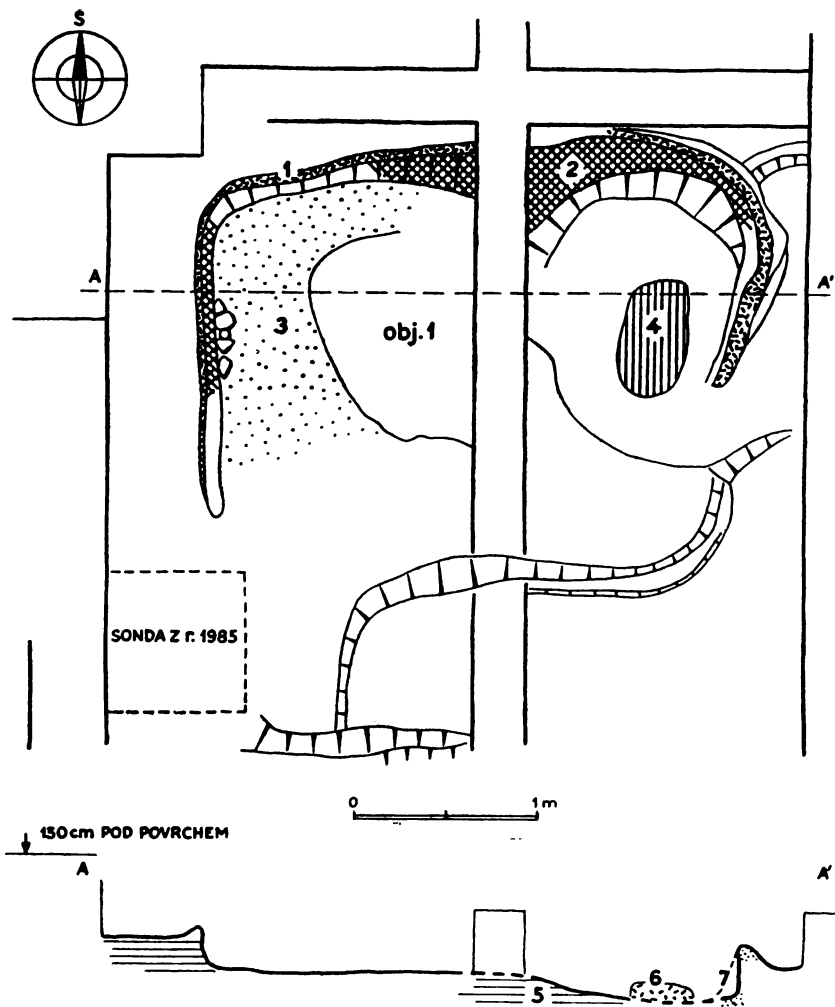

Obr. 4a. Sondy IX (1985), řez V-Z. 1 – hnědá hlína s opukovými zlomky a částmi cihel, 2 – okrová malta, 3 – zlomky cihel, 4 – černá hlinitá vrstva se zuhelnatělým dřevem, 5 – hnědý jíl se zl. opuky, mazanici zl. uhlíků, 6 – šedohnědá břidlice, 7 – hnědý jíl, 8 – šedohnědý jíl s uhlíky, 9 – červeno-hnědá mazanice, 10 – černá hlína s uhlíky, 11 – tmavě šedá hlína s jílem, zl. dřevěných částí – pec, 12 – výplň objektu č. 7: tmavě šedá hlína s jílem a uhlíky.

Obr. 4b. Objekt č. 7 (řez S-J). 1 – tmavě šedá hlína s uhlíky, 1b – tmavě šedá hlína s jílem a zl. keramiky 13. stol. Kresba: V. Huml.

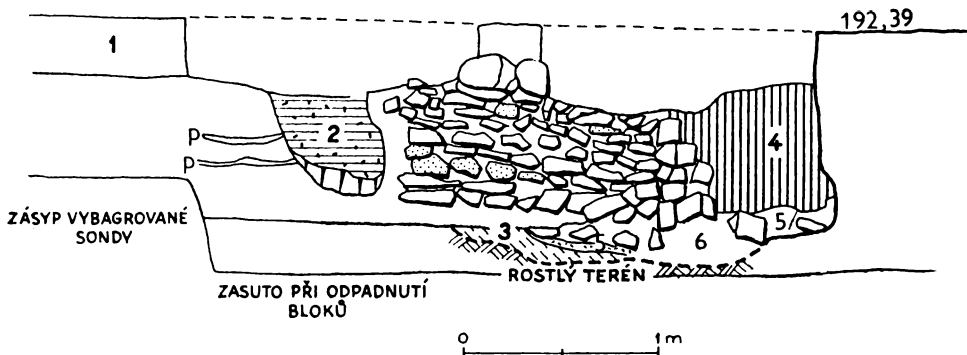
vytaženými a zduřelými typy. Jednoduché okraje jsou mírně zesíleny nebo římsovitě seříznuty. Z tvarů je doložen hrnec a miska (obr. 9–11). Misky konického tvaru s vnitřním hlazením měly proláklé dno a zdrsňelý povrch. Tyto misky o výšce 80 až 90 mm, $\varnothing$ okraje 130 až 150 mm a $\varnothing$ dna 80 až 85 mm zařazujeme k technické keramice (obr. 9:1; obr. 10:1). Kromě nich byla

Obr. 5. Objekt č. 1 – půdorys a řez. 1 – červenohnědá mazanice, 2 – černošedá propálená hlína s uhlíky a zl. keramiky, 3 – zrnitý písek, 4 – ohniště s uhlíky, zl. keramiky, 5 – jílové podloží, 6 – mazanice, 7 = 2. Kresba: V. Huml, překreslil: Št. Novák.

ve zlomcích nalezena i hluboká mísa s přehnutým okrajem [obr. 9:17]. Okraje mís jsou ovalené anebo seříznuté.

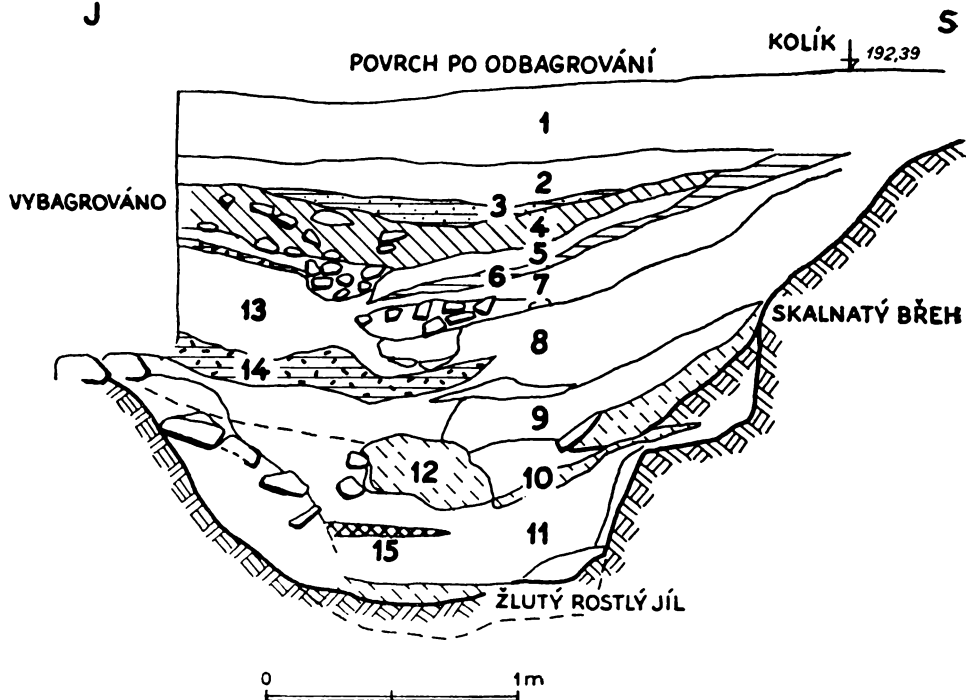
Podle zastoupení jednoduchých a zduřelých okrajů, způsobu dekoru (rýžková a žlábková šroubovice, vrupy a rýžky), použité technologie (obtáčení) lze zánik sídlištního horizontu datovat do 1. poloviny 13. stol. Podobnou keramiku známe z pražských nálezů [Pavlů 1971–72, graf 1, kde je zastoupení typů okrajů obdobných nálezům z Újezda čp. 425]. Okraje nízko vytažené a zduřelé profilace byly vyzdviženy z vrstvy vzniklé před založením malostranské hradby z doby před r. 1257 [Hrdlička 1977, 209]. Obdobnou keramiku známe ze sídliště na náměstí Lidových milicí v Praze 8, [Huml 1980a, 173 sq.] anebo z předklášterního horizontu objeveného při výstavbě hotelu Intercontinental na parcele č. 982 D. Tamější vrstva, obsahující nízko vytažené a zduřelé

Obr. 6. Objekt 2 (řez S-J). 1 – půdní typ (hnědá hlína), 2, 3 – hnědý jíl s mazanící, 4 – povrch zvětralého ssufového podloží, 5 – hnědá mazanice, 6 – ohniště, p – písek. Kresba: V. Huml, překreslil Št. Novák.

Obj. 4

J

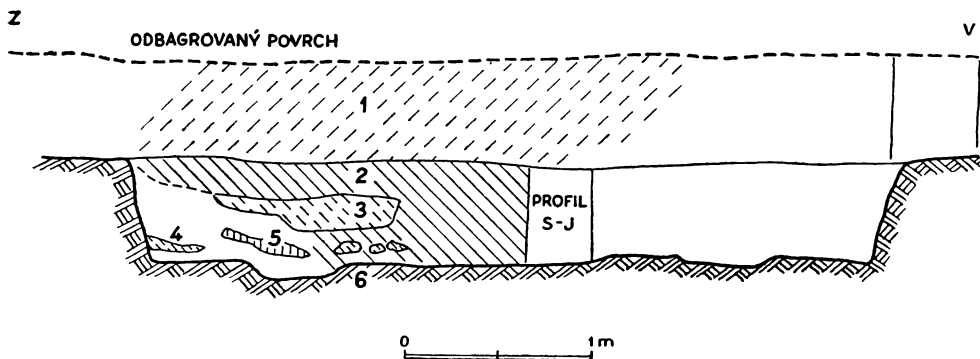

Obr. 7. Obj. 4 (řez S-J): 1 – šedý jíl, 2 – šedý jíl s uhlíky, 3 – hnědá písčítá, 4 – šedohnědý jíl s uhlíky, 5 – světle hnědá se štěrcíky, uhlíky a mazanící, 6 – hnědý jíl, 7 – šedý jíl, uhlíky, drobné kaménky, 8 – šedý jíl s uhlíky, 9 – tmavě hnědý jíl s hlinou, 10 – žlutý jíl, 13 – hnědá jílová vrstva s opukovými kameny, uhlíky a mazanící, 14 – žlutý jíl, 15 – černá hlína. Kreslil: V. Huml, Št. Novák.

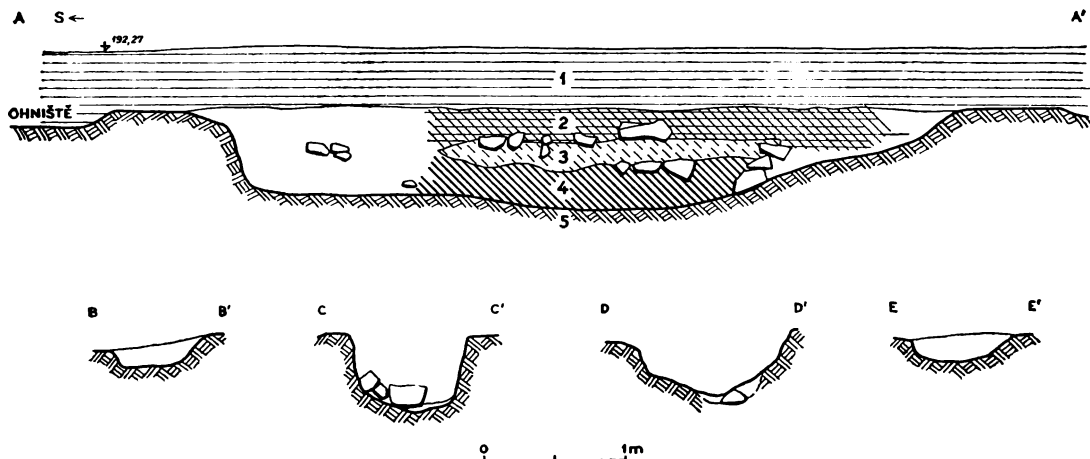

okraje, byla protnuta základovým zdívkem kláštera cyriaků, založeném Přemyslem Otakarem II. v r. 1256 (FRB V, 19). Do časového rámce, vymezeného nálezy keramiky, lze zařadit i záušnici o $\varnothing$ 3,2×3,0 cm a o $\varnothing$ bronzového drátku 2 mm (obr. 13). Do 14. stol. náleží železná sekerka o délce 180 mm (obr. 12).

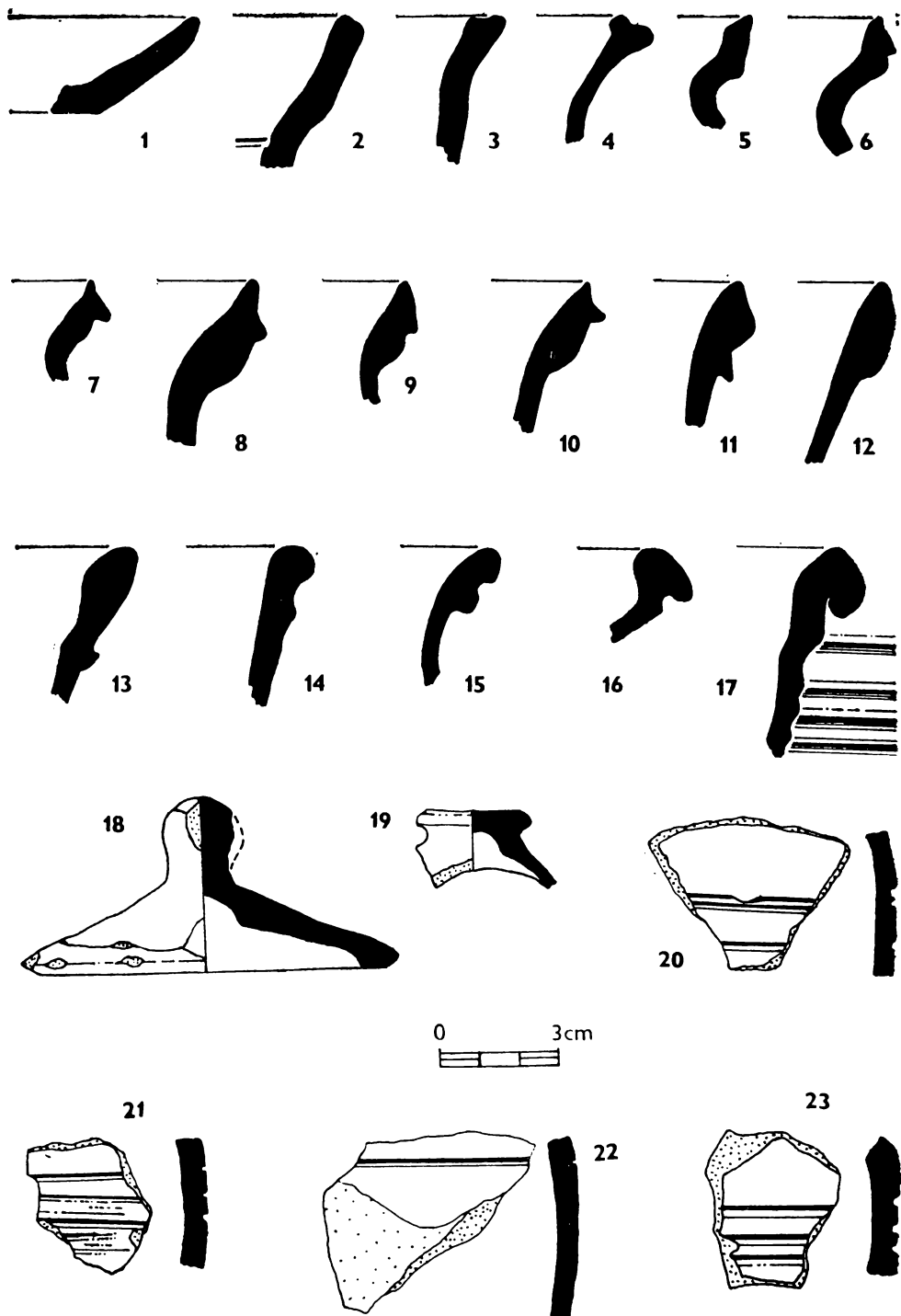
Během archeologického výzkumu byly na dvoře čp. 425 zachyceny zemnice a zásobní jámy, které náležely k okrajové zóně širšího sídlištního areálu, jehož jádro jsme zjistili v r. 1968 na parcele č. 321 ve Všehrdově ulici (Huml 1973, 77 sq.), východně od kostela sv. Jana Křtitele. Zajímavým je zjištění, že obj. 1, 2, 8 a 9 byly postaveny na oválném půdorysu s nezastavěným středem o ploše 10×5 m. Řada křulových jamek na jeho severním okraji zřejmě patřila k blíže neurčitelné nadzemní konstrukci (ohrazení?). V sídlištních objektech zahloubených do jílového či ssuťového podloží byly v rozích a ve vstupní části zapuštěny křulové jamky, dokládající nadzemní dřevěnou konstrukci. Při úpra-

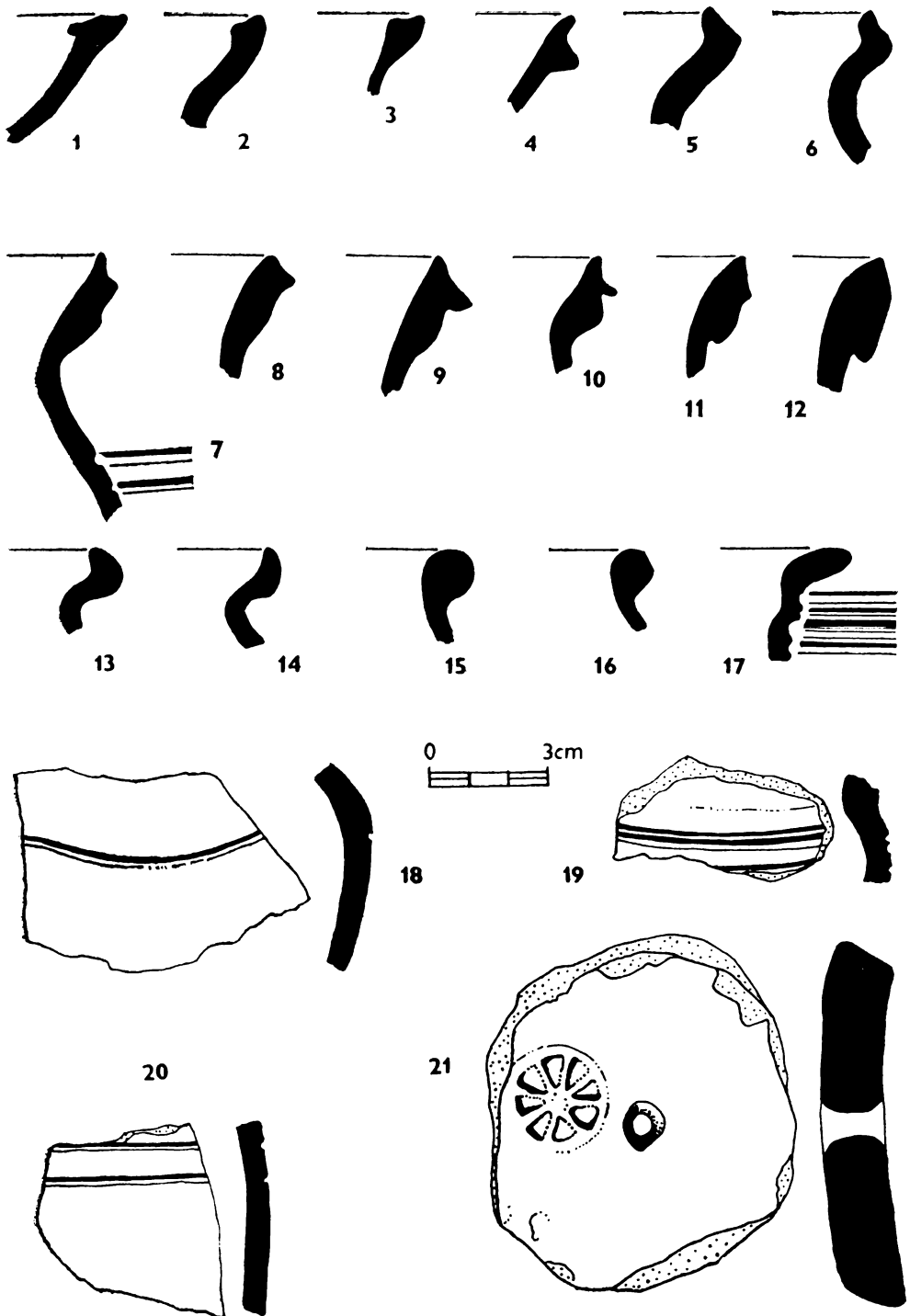
Obr. 8a. Obj. 9 (řez V-Z): 1 – hnědý jíl s opukovými zlomky, uhlíky, 2 – šedá hlína s uhlíky, 3 – žlutý jíl s mazanicí, 4 – žlutý jíl, 5 – popel světle růžové barvy, 6 – světle šedá ssuť.

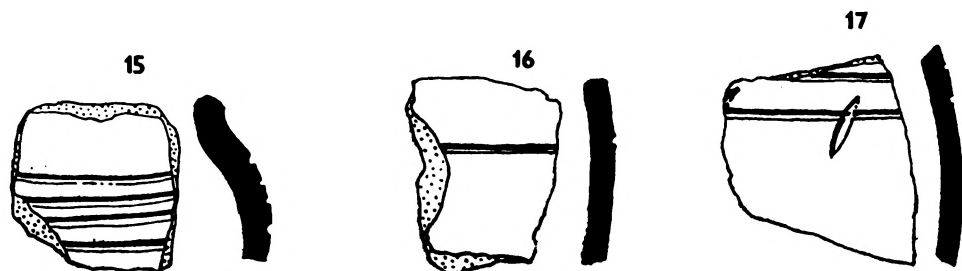
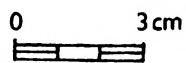
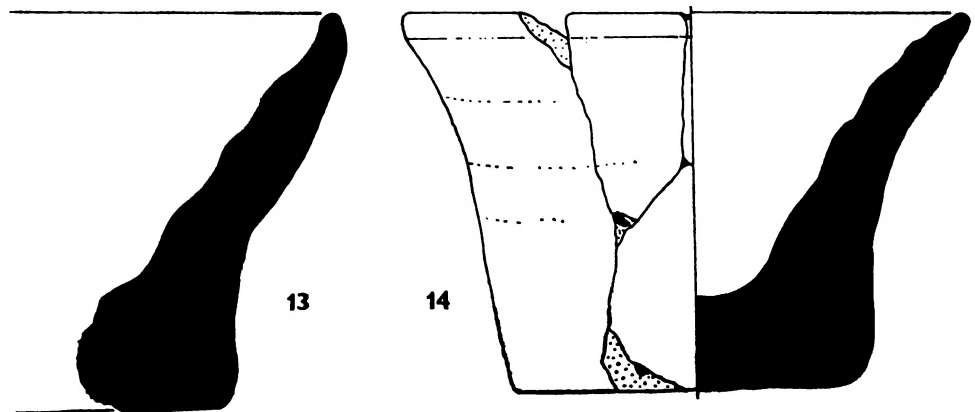
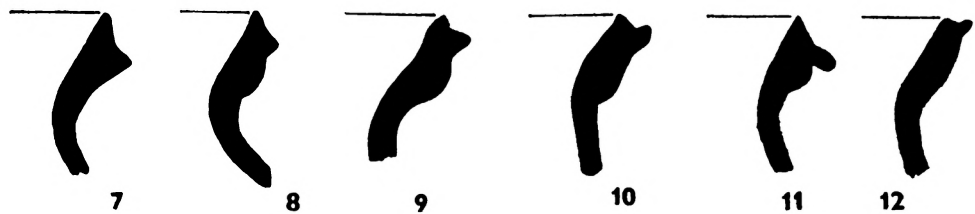
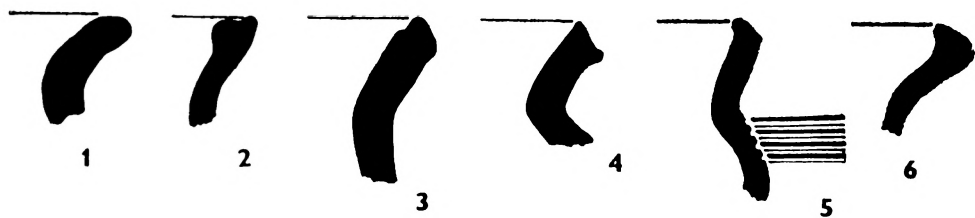
Obr. 8b. Obj. 9 (řez S-J): 1 – hnědá hlína s uhlíky, štěrkovky opuky, 2 – šedohnědá hlína, 3 – červeno-žlutý jíl s mazanicí a kameny, 4 – tmavě šedá hlína s keramikou 13. stol. Kreslil: V. Huml.

Obr. 9. Výběr keramiky ze sondy IV, V a IX z 1. pol. 13.–16. stol. (obj. č. 1 – 17; obj. 3 – 15, 19, hl. 130 až 150 cm; obj. 7 – 1, 2, 9, 13, 14, 16, 18, 20, 21 až 23). Kreslila: K. Scheuflerová.

Obr. 10. Výběr keramiky ze s. IV, V a IX z 1. pol. 13. stol. (obj. 1 – 3, 4, 6, 14 a 16; obj. 3 – 1, 15; obi. 7 – 2, 5, 7, 8, 10, 11 a 12, hl. 160–170 cm). Kreslíla: K. Scheuflerová.

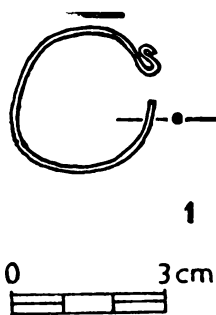
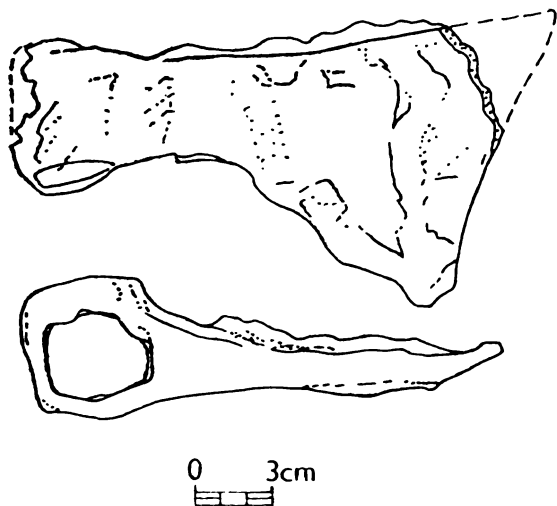

Obr. 11. Výběr keramiky z 1. pol. 13. stol. (obj. 3 – 1, 4, 9, 10, 11, 16; obj. 7 – 2, 3, 5 až 8, 12 až 15, 17; hl. 290–310 cm). Kreslila: K. Scheuflerová.

vě vstupu bylo použito kamenného zdiva kladeného na jíl (obj. 9). V dalších zahloubených stavbách byla z kamene vystavěna kamenná plenta (obj. 2) anebo jen základové zdivo (obj. 4). Podle terénních pozorování je pravděpodobné, že obj. 1 s ohništěm v kotlovité jámě a zemnice (obj. 2) byly zařízením sloužícím k blíže nespecifikované řemeslné výrobě. Použití kamene diabasu¹ na obvodu ohniště (obj. 2) naznačuje, že se při provozu počítalo s velkým žárem (výheň?). Výrobní činnost nepřímo dokládají též četné zlomky technické keramiky (misky), nálezy kovářské strusky a několik bronzových slitků. K výrobnímu zařízení náležela i zemnice (obj. 9), jak nepřímo ukazuje souvislost s obj. 1.

Na základě předběžně zpracované keramiky lze zánik sídliště datovat do první poloviny 13. stol. Ve srovnání s nálezy vyzdviženými ze zásobní jámy na parcele č. 321 (zastoupení archaických kalichovitých okrajů) je zřejmé, že sídlištní horizont datovaný nízkou vytaženými a zduřelými okraji je časově mladší. Sídliště zkoumané v r. 1968 a letech 1985—1987 lze místně ztotožnit s osadou Újezd, jejíž západní okraj podle archeologických nálezů dosahuje až k dálnkové cestě (dnešní Karmelitská ulice) vedoucí k pozdějšímu malostranskému tržišti. Východní hranici osady tvořil tok Čertovky, jak vyplývá z nálezu jámy na obilí na parcele č. 321. Po zániku osady byl její sídelní areál zastavěn stavbami z kamene. Z této doby pochází odkryté nároží kamenné budovy na jihovýchodním okraji dvora. K nejmladší fázi, datované zřejmě až do 16. stol., náležejí základy domu obdélníkového půdorysu, který jsme odkryli na severozápadní straně. O existenci domu čp. 425 v tomto období svědčí písemné prameny, které uvádějí jako majitele Jana Skriptora ze Starého Města (Ruth 1904, 1069).

Poznámka č. 1 — dle laskavého určení Dr. Zavřela z PSSPPOP.

Obr. 13. Záušnice (obj. 9, hl. 200–210 cm). Kreslil: V. Huml.

Obr. 12. Sekerka (14. stol.) (obj. 3, hl. 230 cm). Kreslil: V. Huml.

Literatura

- HLAVSA, V.—VANČURA, J., 1983: Malá Strana (Menší Město pražské). Praha.
 HRDLIČKA, L., 1977: Předběžné výsledky výzkumu v paláci Kinských v Praze 1, na Starém Městě in: Středověká archeologie a studium počátků města, Praha, 199—215.
 HUML, V., 1970: Nálezořá zpráva o výzkumu na Újezdě, ARÚ ČSAV čj. 195/70.
 — 1973: Osada Újezd na Malé Straně, Staletá Praha VI, 77—89.

- HUML, V., 1980: Mladohradištní sídliště z náměstí Lidových milicí, AR XXXII, 167—177.
MERHAUTOVÁ, A., 1971: Raně středověká architektura v Čechách, Praha.
PAVLŮ, I., 1971—1972: Pražská keramika 12. až 1. poloviny 13. stol., Praehistorica IV. Praha.
RUTH, F., 1904: Kronika královské Prahy a obcí sousedních, III. Praha.

Zusammenfassung

Eine archäologische Untersuchung im Areal der ehemaligen Siedlung Újezd in Praha 1, Malá Strana (Klein Seite).

(Vorläufiger Bericht über die Untersuchung im Hof K.-Nr. 425-III)

Am Südrand des Prager Stadtteils Malá Strana wurde im Zusammenhang mit dem Bau von Unterkünften der Organisation Svazarm im Hof K.-Nr. 425-III eine archäologische Vorsprungsuntersuchung durchgeführt (Abb. 1). Während dieser vom Museum der Hauptstadt Praha in den Jahren 1985—1987 vorgenommenen Untersuchung wurden in der ersten Etappe 10 Sonden (I—X) geführt (Abb. 2, 3, 4), deren Ergebnis die Feststellung des Tiefenniveaus am Siedlungshorizont des 13. Jh. und ursprünglichen Liegenden war, das aus lehmig-sandigen Anschwemmungen mit Gehalt von Schiefer-, Sandstein- und Tonschiefer-Schutt bestand. In der zweiten Etappe wurden das Hofniveau um 1,3 m auf die Kote 192,70 m ü. d. M. vertieft und zwei Doppelfurchen in O-W und N-S Richtung ausgehoben. Auf diese Weise beseitigte man die Schichtenfolge des 16.—18. Jh. und stellte zugleich die Lage von 10 Siedlungsobjekten fest, von denen 5 Grubenhäuser (Obj. 4, 6, 7, 8 und 9), zwei Produktionsobjekte (Obj. 1 und 2) und einige ausgetiefte Gruben flächig untersucht wurden. Außerdem stieß man an der SW Seite des Hofes auf die Ecke eines steinernen Hauses (Obj. 3; Abb. 2). Die Grubenhäuser waren 2,9×2,8 (Obj. 9; Abb. 8a, b) bis 3,5×4,3 m groß (Obj. 7 und 8; Abb. 4b), besaßen Eingänge an der südlichen (Obj. 1 und Obj. 9; Abb. 5, 8a, b) und nördlichen Seite (Obj. 7; Abb. 2); anderswo blieb der Eingang nicht erhalten. Unterschiede erkennt man in der Gestaltung der Eingänge — schmaler Korridor, begrenzt von zwei Pfählen (Obj. 7), oder abgeschrägte Rampe mit Stufen (Obj. 9; Abb. 8b). Die Verbindung von Obj. 1 und Obj. 9 deutet an, daß beide Teile aneinander anknüpfen. In den Ecken der Grubenhäuser blieben Pfahlgruben erhalten, welche darauf hinweisen, daß eine oberirdische Konstruktion von Holzpfählen gestützt wurde. Außer Holz wurde zum Bau auch Stein verwendet (Obj. 4 und Obj. 9, Abb. 7). Auf dem Fußboden aus festgestampftem, rötlich gefärbtem Ton kam manchmal eine mäßig eingetiefte Feuerstätte vor (Obj. 1, 2 und 9; Abb. 5). Zu den Produktionsobjekten zählen Obj. 1 mit Feuerstätte in einer kesselförmigen Grube (Abb. 5) und ein Grubenhaus (Obj. 2) mit Feuerstätte, die mit einem steinernen Kranz versehen war. Die Verwendung des Diabases deutet an, daß man bei dem Betrieb mit hoher Glut rechnete (Esse?). Eine Produktionstätigkeit dokumentieren auch Bruchstücke technischer Schüsseln (Abb. 11; 13, 14), Schlackenfunde und Bronze-Gußstücke.

Nach der vertretenen Keramik (verstärkte und niedrig ausgezogene Ränder, Abb. 9 bis 10), die auch aus weiteren Prager Funden bekannt ist, beispielsweise vom Platz náměstí Lidových milicí oder aus der Schichte, die im Zusammenhang mit dem Bau der Kleinseitner Schanzen im J. 1257 entstanden ist (Hrdlička 1977, 199f.), läßt sich diese Siedlung in die erste Hälfte des 13. Jh. datieren. Die Siedlungsfunde aus dem Hof K.-Nr. 425—III sind zeitlich jünger als die auf Parzelle Nr. 321 bei der Kirche Johannes des Täufers geborgene Keramik, die kelchartige Ränder besitzt (Huml 1973, 779, Abb. 1).

Abschließend kann man feststellen, daß die freigelegten Bauten zur Randzone eines breiteren Siedlungsareals gehörten, das wir mit dem Nordteil der Siedlung Újezd identifizieren. Das steinerne, auf dem Hof K.-Nr. 425—III freigelegte Mauerwerk ist ein Bestandteil der jüngeren Verbauung, die in das 13.—14. Jh. (Obj. 3 auf der SO Seite) und das Zeitalter Renaissance (rechteckige Hausgrundrisse auf der NW-Seite des Hofes) datiert wird.

Abbildungen:

1. Praha 1, Stadtteil Malá Strana (Klein Seite) — Verbauung in der Umgebung der Kirche Johannes des Täufers na Prádle — Lage nach Jüttners Plan aus dem Jahr 1813: 1 — Kirche, Forschung im J. 1938, 2 — Parzelle Nr. 321, Forschung im J. 1968, 3 — Besední-Gasse, kleiner Park, 4 — K.-Nr. 425, Forschung in den Jahren 1985—1987. Foto Fr. Fokt.

2. Praha 1, Malá Strana (Klein Seite) — Lage der Untersuchung im Hof K.-Nr. 425—III (I—X — Sonden aus dem J. 1985; Objekte 1—10 aus den Jahren 1986—87). Vermessen von J. Mourek (PSSPPOP). Umzeichnung von Št. Novák.
- 3a. Sonde IV (Schnitt O-W): 1 — Betonoberfläche des Hofes, 2 — brauner Lehm mit Steinchen, 3 — orangefarbener Sand, 4 — graugelber Sand, 5 — hellgrauer Sand, 6 — dunkelgrauer gestampfter Sand, 7 — braunlehmig, 8 — hellbrauner Ton, 9 — Tonschiefersteine, 10 — brauner Lehm mit Tonschieferstücken, Kohlen, Kalkstücken und Sand, 11 — Ziegel mit Kalk, 12 — verbrannte schwarze Schicht mit Kohlen, 13 — brauner Ton mit Tonschiefer, Kohlen und Keramik-Funden aus der 2. Hälfte des 15.—16. Jh., 14 — hellerbraungelber Ton, 15 — dunkelgrauer Ton mit Kohlen und Keramikfragmenten aus dem 13. Jh. (Ausfüllung aus Obj. 3), 16 — gelber, fetter Ton.
- 3b. Sonde V (Schnitt N-S): 1 — Beton, 2 — dunkelgrauer Lehm, 3 — dunkelbrauner Lehm mit Kohlen, Tonschieferstücken, Schotter mit Ziegeln, 4 — Stücke von Tonschiefer, Ziegeln, Mörtel, kleinen Kohlen und glasierter Keramik, 5 — brauner Lehm mit Ton, Tonschiefer und Teilen von Tierknochen und Kohlen, 6 — dunkelbrauner Ton, 9 — brauner Lehm mit Tonschieferfragmenten, 10 — rostbraune Asche, 11 — dunkelgrauer Lehm mit Kohlen, 12 — brauner klebriger Ton mit Lehm, 13 — hellbrauner Ton. Zeichnung von V. Huml und Št. Novák.
- 4a. Sonde IX (1985), Schnitt O-W: 1 — brauner Lehm mit Tonschieferstücken und Ziegelteilen, 2 — ockerbrauner Mörtel, 3 — Ziegelfragmente, 4 — schwarze lehmige Schichte mit verkohltem Holz, 5 — gelber Ton mit Tonschieferstücken, Schmierlehm, Kohlenstücken, 6 — graubrauner Mauerlehm, 7 — brauner Ton, 8 — graubrauner Ton mit Kohlen, 9 — schwarzbrauner Mauerlehm, 10 — schwarzer Lehm mit Kohlen, 11 — dunkelgrauer Lehm mit Ton, Fragmente von Holzteilen — Ofen, 12 — Ausfüllung des Objekts Nr. 7: dunkelbrauner Lehm mit Tonerde und Kohlen.
- 4b. Objekt Nr. 7 (Schnitt N-S): 1 — dunkelgrauer Lehm mit Kohlen, 1b — dunkelgrauer Lehm mit Tonerde und keramischen Fragmenten des 13. Jh. Zeichnung: V. Huml.
5. Objekt Nr. 1 — Grundriß und Schnitt: 1 — rotbrauner Schmierlehm, 2 — schwarzgrauer durchbrannter Lehm mit Kohlen und keramischen Fragmenten, 3 — körniger Sand, 4 — Feuerstätte mit Kohlen, keramische Scherben, 5 — toniges Liegendes, 6 — Schmierlehm, 7 = 2. Zeichnung: V. Huml, Umzeichnung: Št. Novák.
6. Objekt Nr. 2 (Schnitt N-S): 1 — Bodentyp (brauner Lehm), 2—3 — brauner Ton mit Schmierlehm, 4 — Oberfläche des verwitterten Schutts im Liegenden, 5 — brauner Schmierlehm, 6 — Feuerstätte, p-Sand. Zeichnung: V. Huml, umgezeichnet von Št. Novák.
7. Obj. Nr. 4 (Schnitt N-S): 1 — grauer Ton, 2 — grauer Ton mit Kohlen, 3 — braun sandig, 4 — graubrauner Ton mit Kohlen, 5 — hellbraune Schicht mit Schottersteinen, Kohlen und Schmierlehm, 6 — brauner Ton, 7 — grauer Ton, Kohlen, Steinchen, 8 — graue, lehmige Tonerde mit Kohlen, 9 — dunkelbraune Tonerde mit Lehm, 10 — gelber Ton, 13 — braune Tonschicht mit Tonschiefersteinen, Kohlen und Schmierlehm, 14 — gelber Ton, 15 — schwarzer Lehm. Zeichnung: V. Huml, Št. Novák.
- 8a. Obj. Nr. 9 (Schnitt O-W): 1 — brauner Ton mit Tonschieferstücken, Kohlen, 2 — grauer Lehm mit Kohlen, 3 — gelber Ton mit Schmierlehm, 4 — gelber Ton, 5 — hellrosa gefärbte Asche, 6 — hellgrauer Schutt.
- 8b. Obj. 9 (Schnitt N-S). 1 — brauner Lehm mit Kohlen, Tonschiefersand, 2 — graubrauner Lehm, 3 — rötlichgelber Ton mit Schmierlehm und Steinen, 4 — dunkelgrauer Lehm mit Keramik des 13. Jh. Zeichnung: V. Huml.
9. Keramische Auswahl aus den Sonden IV, V und IX, 1. Hälfte des 13.—16. Jh. (Obj. Nr. 1 — 17; Obj. 3 — 15, 19, Tiefe 130—150 cm; Obj. 7 — 1, 2, 9, 13, 14, 16, 18, 20, 21 bis 23). Zeichnung: K. Scheuflerová.
10. Keramische Auswahl aus Sonde IV, V und IX aus der 1. Hälfte des 13. Jh. (Obj. 1 — 3, 4, 6, 14 und 16; Obj. 3 — 1, 15; Obj. 7 — 2, 5, 7, 8, 10, 11 und 12, Tiefe 160—170 cm), Zeichnung: K. Scheuflerová.
11. Keramische Auswahl aus der 1. Hälfte des 13. Jh. (Obj. 3 — 1, 4, 9, 10, 16; Obj. 7 — 2, 3, 5 bis 8, 12 bis 15, 17; Tiefe 290—310 cm). Zeichnung: K. Scheuflerová.
12. Kleine Hacke (14. stol.) (Obj. 3, Tiefe 230 cm). Zeichnung: V. Huml.
13. Ohrgehänge (Obj. 9, Tiefe 200—210 cm). Zeichnung: V. Huml.